

รายงานวิเคราะห์สถานการณ์ของตัวชี้วัด
ร้อยละของจังหวัดจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการลดลงของ
อัตราป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัย และมลพิษสิ่งแวดล้อม (คะแนนที่ 1)

กระทรวงสาธารณสุข ได้กำหนดกรอบแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ ตามแผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข) เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขนำไปปฏิบัตินั้น กรมอนามัยในฐานะเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่มีภารกิจในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมของประเทศ ได้นำนโยบายฯ ดังกล่าวมา กำหนดเป็นแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้สอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข ภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ (Promotion Prevention & Protection Excellence : PP&P Excellence) แผนงานที่ 4 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โครงการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ภายใต้ตัวชี้วัด “ร้อยละของจังหวัดมีระบบจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้จังหวัดมีระบบจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและมีมาตรการส่งเสริมให้เกิดปัจจัยเอื้อด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลให้ประชาชนมีสุขภาพดี ซึ่งได้ขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560-2564 และมีการทบทวนและปรับปรุงเกณฑ์การประเมินทุกปี ให้เข้ากับสถานการณ์และการขับเคลื่อนงานตามบริบทของพื้นที่ และในปีงบประมาณ 2565 ได้ปรับปรุงเกณฑ์เพิ่มเติมโดยวัดความสำเร็จระดับผลลัพธ์ที่การลดลงของอัตราป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยและมลพิษสิ่งแวดล้อมจากเดิมที่เน้นกระบวนการพัฒนาระบบการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม การประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องภายใต้มาตรการการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งใช้กลไกการบังคับใช้กฎหมายสาธารณสุขและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และกลไกคณะกรรมการระดับจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน

จากผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานจังหวัดมีระบบจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ตั้งแต่ ปี 2560-2563 พบว่า จังหวัดมีระบบจัดการปัจจัยเสี่ยงจากสิ่งแวดล้อมและสุขภาพฯ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 60.53 (46 จังหวัด) , ร้อยละ 65.79 (50 จังหวัด) , ร้อยละ 60.53 (46 จังหวัด) และร้อยละ 92.11 (70 จังหวัด) ตามลำดับ จากผลการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น พบว่า ในปี 2560-2562 มีผลการดำเนินงานไม่ผ่านตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปี 2563 ดำเนินงานบรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ และส่วนปี 2564 ผลการขับเคลื่อนจังหวัดมีระบบจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ผ่านเกณฑ์ระดับดีมาก ร้อยละ 82.89 (63 จังหวัด) บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด (ร้อยละ 60)

รูปแบบการดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดที่ผ่านมามีองค์ประกอบขับเคลื่อนงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม 6 ประเด็น ทำให้เกิดความยุ่งยาก ซับซ้อนของขั้นตอนการดำเนินงาน รวมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานไม่เป็นระบบ ข้อมูลกระจายตามตัวผู้รับผิดชอบ ทำให้ผู้รับบริการทุกระดับไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลผลการดำเนินงานภาพรวมระดับประเทศของตัวชี้วัดได้ ผู้รับผิดชอบตัวชี้วัดระดับส่วนกลางจึงได้มีการทบทวนและปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานและการติดตามและประเมินผล ตัวชี้วัด และได้มีการพัฒนาเกณฑ์การประเมินเพื่อยกระดับการดำเนินงานให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดทุกปี ในปี 2564 ได้มีการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลเป็นรูปแบบดิจิทัล เช่น ไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ และแบบสอบถามออนไลน์ เครื่องมือแสดงผลการดำเนินงานออนไลน์ผ่านระบบ Google Form เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงได้จากทุกระดับ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล สืบค้น และการใช้ประโยชน์ข้อมูลได้สะดวก ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นปัจจุบันที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการขับเคลื่อนงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 76 แห่ง ศูนย์อนามัยที่ 1-12 สำนักป้องกันควบคุมโรคที่ 1-12 หน่วยงานส่วนกลางกรมอนามัยและกรมควบคุมโรค รวมทั้งสนับสนุนคู่มือคำอธิบายรายละเอียด

ตัวชี้วัดฯ คู่มือการใช้งานระบบรายงานผลการดำเนินงานตัวชี้วัดฯ และคู่มือแนวทางการดำเนินงานอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เสี่ยง สี่อเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกระดับด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การขับเคลื่อนงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีประสิทธิภาพ ส่วนในปี 2565 ได้ปรับเกณฑ์การประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขที่ให้วัดผลสำเร็จของตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ลดการวัดความสำเร็จด้านกระบวนการ จึงได้กำหนดการวัดผลสำเร็จด้านผลลัพธ์จากการลดลงของอัตราป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยและมลพิษสิ่งแวดล้อมอย่างน้อย 2 โรค โดยใช้ข้อมูลจากระบบ Health Data Center (HDC Service) ของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งประเด็นด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำจะวัดที่อัตราป่วยด้วยโรคจากอาหารและน้ำเป็นสื่อ เช่น โรคอุจจาระร่วงเฉียบพลัน โรคพยาธิใบไม้ในตับ เป็นต้น

1.องค์ประกอบด้านผลผลิตและผลลัพธ์ของการดำเนินการ

1.1 แสดงผลผลิตผลลัพธ์ระดับ C (Comparisons) การเปรียบเทียบ

จากการรวบรวม วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ จนสามารถบ่งชี้ปัญหาหรือปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพในระดับพื้นที่ พบว่า จังหวัดมีดำเนินการจัดการปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนอย่างเป็นเป็นรูปธรรม และส่งเสริมให้เกิดปัจจัยเอื้อด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยประเด็นความเสี่ยงของแต่ละเขตสุขภาพจะแตกต่างกันไปตามประเด็นปัญหาความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของแต่ละจังหวัด ปี 2563 ประเด็นความเสี่ยงของพื้นที่ที่จังหวัดเลือกดำเนินการแก้ไขปัญหาเป็นลำดับแรกในแต่ละเขต ได้แก่ มลพิษทางอากาศ มลฝอยติดเชื้อ สารเคมีเกษตร COVID-19 โรงไฟฟ้าชีวมวล เหตุรำคาญ เป็นต้น และเมื่อวิเคราะห์ด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำจะ พบว่า เขตสุขภาพที่มีจังหวัดเลือกจัดการแก้ไขปัญหาประเด็นอาหารปลอดภัยและจัดการคุณภาพน้ำบริโภค มี 7 เขต ได้แก่

เขต 1 เชียงใหม่

เขต 2 พิษณุโลก

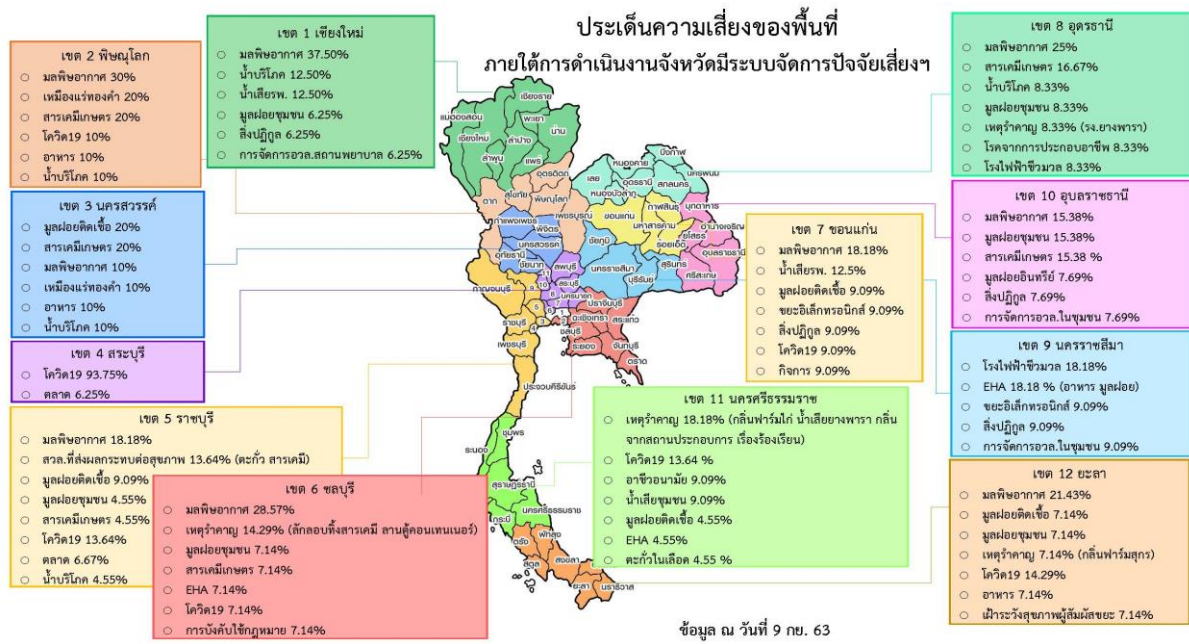
เขต 3 นครสวรรค์

เขต 4 สระบุรี

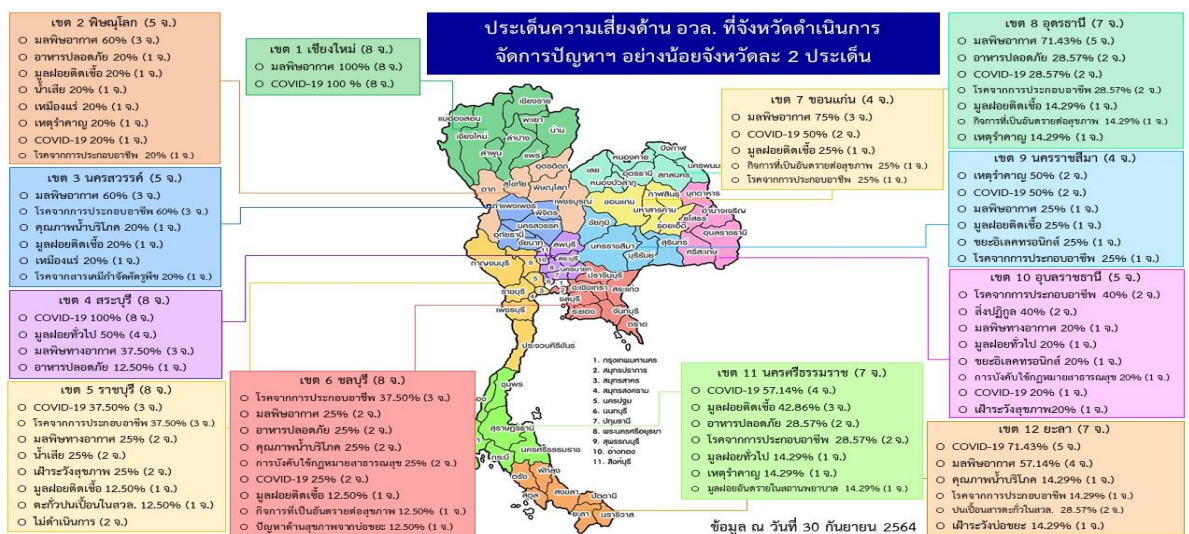
เขต 5 ราชบุรี

เขต 8 อุตรธานี

เขต 12 ยะลา

ส่วนในปี 2564 พบว่าประเด็นความเสี่ยงของพื้นที่ที่จังหวัดเลือกดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหาเป็นลำดับแรกในแต่ละเขต ยังคงเป็นประเด็น มลพิษทางอากาศ COVID-19 เทรูราคาถั่ว และเพิ่มประเด็นโรคจากการประกอบอาชีพ (เขต 6 ,10) สิ่งปฏิกูล (เขต 10) และเมื่อวิเคราะห์เฉพาะประเด็นด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำจะพบว่า เขตที่มีจังหวัดเลือกแก้ไขปัญหาประเด็นสุขาภิบาลอาหารและน้ำบริโภค มี 7 เขต เท่ากับปี 2563 ได้แก่ เขต 2 , 3 ,4 ,6, 8 ,11 และ 12 โดยเขตที่มีจังหวัดเลือกประเด็นสุขาภิบาลอาหารและน้ำบริโภค 2 ปีติดต่อกัน (ปี 2563-2564) มี 5 เขต ได้แก่ เขต 2 , 3 , 4 , 8 และเขต 12 เมื่อจำแนกเป็นรายจังหวัดจะพบว่าจังหวัดที่เลือกจัดการแก้ไขปัญหาในประเด็นสุขาภิบาลอาหารและน้ำบริโภค มีทั้งหมด 11 จังหวัด จังหวัดที่เลือกประเด็นอาหารปลอดภัยมี 8 จังหวัด และจังหวัดที่เลือกประเด็นการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคมี 4 จังหวัด โดยจังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดที่เลือกประเด็นอาหารปลอดภัยและประเด็นการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคทั้ง 2 ประเด็น

สรุปผลการประเมินตัวชี้วัดร้อยละของจังหวัดมีระบบจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ปี 2564

ศูนย์อนามัย	จำนวนจังหวัด ในเขต	จังหวัดที่มีการ จัดการด้าน สุขาภิบาลอาหาร และน้ำ	ผลการประเมิน	ประเด็นการจัดการปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อ ประชาชน/ส่งเสริมให้เกิดปัจจัยเอื้อ
คอ.1 เชียงใหม่	8			
คอ. 2 พิษณุโลก	5	ตาก	พื้นฐาน	อาหารปลอดภัย
คอ. 3 นครสวรรค์	5	ชัยนาท	ดีมาก	การจัดการคุณภาพน้ำบริโภค
คอ. 4 สระบุรี	8	นครนายก	ดีมาก	อาหารปลอดภัย
คอ. 5 ราชบุรี	8			
คอ. 6 ชลบุรี	8	จันทบุรี	พื้นฐาน	อาหารปลอดภัย
		ตราด	พื้นฐาน	การจัดการคุณภาพน้ำบริโภค
		สระแก้ว	พื้นฐาน	อาหารปลอดภัย
คอ. 7 ขอนแก่น	4			
คอ.8 อุตรดิตถ์	7	บึงกาฬ	ดีมาก	อาหารปลอดภัย
		หนองคาย	ดีมาก	อาหารปลอดภัย
คอ. 9 นครราชสีมา	4			
คอ. 10 อุบลราชธานี	5			
คอ. 11 นครศรีธรรมราช	7	นครศรีธรรมราช	พื้นฐาน	อาหารปลอดภัย
		ระนอง	ดีมาก	อาหารปลอดภัย
คอ. 12 ยะลา	7	ตรัง	ดีมาก	การจัดการคุณภาพน้ำบริโภค

จากการดำเนินงานจังหวัดมีระบบจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ในปีงบประมาณ 2564 ในแต่ละพื้นที่จะมีมาตรการ/วิธีการในการจัดการปัญหาที่แตกต่างกันไปตามบริบทของพื้นที่ ในส่วนของประเด็นด้านอาหารปลอดภัยและการจัดการคุณภาพน้ำบริโภค ซึ่งเป็นประเด็นพื้นฐานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนมาก โดยการดำเนินงานจัดการปัญหาอาหารปลอดภัยในพื้นที่ส่วนใหญ่เน้นการตรวจประเมินเฝ้าระวังสถานประกอบการด้านอาหารตามข้อกำหนดในกฎหมายและตามมาตรการป้องกันโรค COVID-19 การอบรมผู้ประกอบการและผู้สัมผัสอาหาร การพัฒนาต้นแบบสถานประกอบการด้านอาหารให้ได้มาตรฐาน โดยจังหวัดบึงกาฬมีการใช้กลไกคณะอนุกรรมการดำเนินงานเรื่องอาหารปลอดภัยในการขับเคลื่อนการพัฒนาสถานประกอบการและพัฒนาฐานข้อมูลสถานประกอบการด้านอาหาร ส่วนการดำเนินงานจัดการปัญหาคุณภาพน้ำบริโภคในพื้นที่ส่วนใหญ่เน้นการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคโดยเฉพาะน้ำประปามีการสื่อสารความเสี่ยงให้ภาคีเครือข่ายและประชาชนในพื้นที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนาประปาให้ได้มาตรฐาน เช่น จังหวัดตราดเฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปาทุกอำเภอ จังหวัดสระแก้วเฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปาใน รพ.สต.ทุกแห่ง เป็นต้น

องค์ความรู้ที่นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ ได้แก่ องค์ความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้กำหนดขอบเขตของงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมไว้ 17 ด้าน โดยงานสุขาภิบาลอาหารและการจัดหาน้ำสะอาด น้ำประปาก็อยู่ในขอบเขตของงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งระบบสุขาภิบาลอาหารและการจัดการคุณภาพน้ำบริโภค ประกอบด้วย 3 ระบบ ได้แก่ ระบบรับรองมาตรฐาน ระบบเฝ้าระวัง และระบบพัฒนาศักยภาพ สร้างเสริมพฤติกรรมกรบริโภค เมื่อวิเคราะห์การจัดการปัญหาประเด็นอาหารปลอดภัยและการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคของจังหวัด จะพบว่า จังหวัดส่วนใหญ่จัดการปัญหาประเด็นอาหารปลอดภัยและคุณภาพน้ำบริโภคโดยใช้ระบบเฝ้าระวังเป็นเครื่องมือหลัก และใช้ระบบพัฒนาศักยภาพเป็นเครื่องมือในการสื่อสารสร้างความรอบรู้

องค์ความรู้และนวัตกรรมที่บ่งชี้ปัญหาด้านสุขภาพอาหารและการจัดการคุณภาพน้ำบริโภค
 ได้แก่ องค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการเฝ้าระวังสุขภาพอาหารและคุณภาพน้ำบริโภค ซึ่งการดำเนินงานเฝ้าระวังต้องใช้องค์ความรู้ในการกำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมาย จำนวนตัวอย่างที่เป็นตัวแทนประชากร เครื่องมือที่ใช้เฝ้าระวัง เกณฑ์มาตรฐานที่ใช้เฝ้าระวัง และเวลาที่เฝ้าระวัง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้บ่งชี้ปัญหาที่แท้จริงสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนขับเคลื่อน โดยมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาช่วยสนับสนุนการเฝ้าระวังให้สะดวกขึ้น เช่น Testkit ตรวจวิเคราะห์อาหารและน้ำ, เครื่องมือตรวจคุณภาพน้ำภาคสนาม , Platform ประเมินตนเอง เป็นต้น

ปัจจัยสำเร็จและปัจจัยไม่สำเร็จของการดำเนินงานจังหวัดมีระบบจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพในภาพรวม มีดังนี้

ปัจจัยความสำเร็จ

1. มีการใช้กลไกคณะกรรมการสาธารณสุขทุกจังหวัด (คสจ.) หรือคณะกรรมการ/คณะทำงานอื่นๆ ในระดับพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน
3. มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน จึงทำให้เกิดความรวดเร็วในการส่งต่อข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เพื่อการขับเคลื่อนงานในพื้นที่
4. มีการบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับพื้นที่ จึงทำให้มีการขับเคลื่อนงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยความไม่สำเร็จ

1. มีการปรับเปลี่ยนรายละเอียดเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดทุกปี ทำให้ยากแก่การขับเคลื่อนงานในพื้นที่ และไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงควรมีการทบทวนเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดฯ ให้มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานในพื้นที่ และผลักดันให้เป็นตัวชี้วัดในการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข
2. เนื่องจากอยู่ในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงทำให้จังหวัดมีการขับเคลื่อนในบางประเด็นมีความล่าช้าหรือดำเนินการไม่ได้ตามที่เกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงได้มีการปรับเพิ่มประเด็นการจัดการการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มาใช้สำหรับการประเมินตัวชี้วัด
3. บุคลากรระดับพื้นที่มีทักษะและประสบการณ์ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมไม่เพียงพอ จึงควรมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานระดับศูนย์อนามัย สสจ. และท้องถิ่น

1.2 แสดงผลผลิตผลลัพธ์ ระดับ T (Trends) แนวโน้ม

สรุปผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานจังหวัดมีระบบจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ตั้งแต่ปี 2560-2564 ดังนี้

หัวข้อ	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564
เป้าหมาย	ร้อยละ 100 ของจังหวัดผ่านเกณฑ์ระดับพื้นฐาน	ร้อยละ 90 ของจังหวัดผ่านเกณฑ์ระดับพื้นฐาน	ร้อยละ 100 ของจังหวัดผ่านเกณฑ์ระดับพื้นฐาน	ร้อยละ 80 ของจังหวัดผ่านเกณฑ์ระดับดี	ร้อยละ 60 ของจังหวัดผ่านเกณฑ์ระดับดีมาก
ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ 60.53 (46 จังหวัด)	ร้อยละ 65.79 (50 จังหวัด)	ร้อยละ 60.53 (46 จังหวัด)	ร้อยละ 92.11 (70 จังหวัด)	ร้อยละ 82.89 (63 จังหวัด)

จากสรุปผลการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น พบว่า ในปี 2560-2562 มีแนวโน้มการดำเนินงานไม่ผ่านตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปี 2563 มีแนวโน้มการดำเนินงานบรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ และปี 2564 มีผลการดำเนินงานบรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ถึงร้อยละ 82.89 (เป้าหมาย ร้อยละ 60)

1.3 แสดงผลผลิตผลลัพธ์ระดับ Le (Level) ของผลการดำเนินการในปัจจุบัน

ผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานจังหวัดจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการลดลงของอัตราป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัย และมลพิษสิ่งแวดล้อม ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2564 พบว่า ยังไม่มีจังหวัดผ่านเกณฑ์จังหวัดจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการลดลงของอัตราป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยและมลพิษสิ่งแวดล้อม ระดับดีมาก

2. การวิเคราะห์ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.1 กลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

- 1) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด 76 แห่ง
- 2) ศูนย์อนามัยที่ 1-12
- 3) สำนักป้องกันควบคุมโรคที่ 1-12
- 4) หน่วยงานส่วนกลางกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ กรมอนามัย กรมควบคุมโรค และกองแผนงานและยุทธศาสตร์ สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- 5) ผู้ตรวจราชการและนิเทศงาน กรมอนามัย

2.2 ความต้องการ / ความคาดหวัง

ผู้รับบริการต้องการความชัดเจนในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน เนื่องจากการขับเคลื่อนตัวชี้วัดฯ มีการปรับเกณฑ์การประเมินทุกปี ทำให้เกิดความเข้าใจในเกณฑ์การประเมินไม่ตรงตามที่เจ้าภาพตัวชี้วัดฯ กำหนด จึงควรมีการจัดทำคู่มือคำอธิบายรายละเอียดตัวชี้วัดฯ คู่มือการใช้งานระบบรายงานผลการดำเนินงาน และคู่มือแนวทางการดำเนินงานฯ ให้มีรายละเอียดครบถ้วนและชัดเจน เพื่อช่วยสนับสนุนสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ศูนย์อนามัย และสำนักป้องกันและควบคุมโรคในการขับเคลื่อนตัวชี้วัดฯ ให้บรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

ผู้รับบริการต้องการเครื่องมือวิชาการเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน โดยสามารถจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและความเสี่ยงด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น หรือการส่งเสริมให้เกิดปัจจัยเอื้อต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ด้วยตัวเองได้ โดยการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขเสนอให้ปรับเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดในปี 2565 โดยกำหนดเกณฑ์ประเมินความสำเร็จที่ระดับผลลัพธ์ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ส่วนเกณฑ์ประเมินกระบวนการทำงานให้วัดที่กรมอนามัย

2.3 ความผูกพัน

ผู้รับบริการมีการขับเคลื่อนงานตัวชี้วัดฯ อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2560-2564 ทำให้เห็นถึงวิวัฒนาการการขับเคลื่อนงานในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการความร่วมมือ ความพร้อม ความเข้มแข็งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่ การกำหนดเป็นตัวชี้วัดที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2560 และปี 2565 ก็กำหนดเป็นตัวชี้วัดระดับกระทรวงจึงทำให้ผู้รับผิดชอบมีความผูกพันต่อเนื่องในการดำเนินงาน มีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนงานตามตัวชี้วัดฯ ที่ส่งผลให้บรรลุตามค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.4 ความพึงพอใจ

ผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการขับเคลื่อนงานตามตัวชี้วัดฯ เนื่องจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบตัวชี้วัดระดับส่วนกลาง ได้มีการพัฒนาเกณฑ์การประเมินเพื่อยกระดับการดำเนินงานให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด และมีการออกแบบเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการแสดงผลข้อมูลโดยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ทำให้เกิดความสะดวก เข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็ว และนำข้อมูลไปใช้ในการขับเคลื่อนงานฯ และแก้ไขปัญหาในพื้นที่ต่อไป

2.5 ความไม่พึงพอใจ

เกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยต้องทำความเข้าใจใหม่ และต้องยุ่งยากในการเก็บรวบรวมข้อมูลย้อนหลังเพื่อเปรียบเทียบกับผลการขับเคลื่อนตัวชี้วัดปัจจุบัน

2.6 ข้อเสนอแนะจากผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ควรมีการสนับสนุนคู่มือคำอธิบายรายละเอียดตัวชี้วัดฯ คู่มือการใช้งานระบบรายงานผลการดำเนินงานตัวชี้วัดฯ และคู่มือแนวทางการดำเนินงานฯ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทุกระดับ

Advocacy / Intervention

การกำหนดมาตรการและประเด็นความรู้ที่ให้แก่ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อ การขับเคลื่อนการดำเนินงานตัวชี้วัด (คะแนนที่ 2)

สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำได้กำหนดมาตรการเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานตัวชี้วัด “จังหวัดจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการลดลงของอัตราป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยและมลพิษสิ่งแวดล้อม” ปี 2565 ในส่วนของประเด็นงานสุขาภิบาลอาหารและจัดการคุณภาพน้ำบริโภคผ่านโครงการต่างๆ ของสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ โดยได้กำหนดมาตรการตาม PIRAB ดังนี้

PIRAB	มาตรการที่กำหนด	เหตุผล
P	การบูรณาการภาคีเครือข่ายด้านสุขาภิบาลอาหารและจัดการคุณภาพน้ำบริโภคทุกระดับ	การขับเคลื่อนงานสุขาภิบาลอาหารและน้ำให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องบูรณาการความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทุกระดับ โดยเฉพาะภาคีเครือข่ายในพื้นที่
I	การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	เพื่อความสะดวกรวดเร็วและลดภาระงานของเจ้าหน้าที่จึงจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินงานมากขึ้น
R	การสุ่มประเมิน ติดตาม เยี่ยมเสริมพลังการขับเคลื่อนงานในพื้นที่	เพื่อติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนให้บรรลุผลตามเป้าหมาย
A	การขับเคลื่อนเชิงนโยบายระดับประเทศและระดับจังหวัด	เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานสุขาภิบาลอาหารและน้ำในภาพรวมทุกพื้นที่ซึ่งต้องต้องผลักดันให้เกิดนโยบายทุกระดับ
B	การพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่าย และสร้างความรอบรู้ด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำ	เพื่อสร้างเข้มแข็งให้แก่ภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนงาน และสร้างความรอบรู้แก่ประชาชนเพื่อปรับเปลี่ยนให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ลดการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกิดจากอาหารและน้ำเป็นสื่อ

สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำได้กำหนดประเด็นความรู้ที่ให้แก่ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตัวชี้วัด “จังหวัดจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการลดลงของอัตราป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยและมลพิษสิ่งแวดล้อม” ในประเด็นงานด้านสุขาภิบาลอาหารและด้านการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคที่ส่งผลต่อการลดปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกิดจากอาหารและน้ำเป็นสื่อ รวมถึงแนวทางการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในสถานประกอบการด้านอาหาร โดยเน้นองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมกำกับสถานประกอบการด้านอาหาร มาตรฐานด้านสุขาภิบาลอาหารและคุณภาพน้ำบริโภค เกณฑ์การประเมินและ

คู่มือแนวทางดำเนินงานฯ โดยใช้ช่องทางการสื่อสารประเด็นความรู้ผ่านเว็บไซต์สำนักฯ ซึ่งผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถดาวน์โหลดได้ตลอดเวลา ดังนี้

ลำดับ	ประเด็นความรู้	Link
1	กฎกระทรวงสุขลักษณะตลาด พ.ศ.2551	https://foods.anamai.moph.go.th/web-upload/13x34cba8a8c311038000343e8ab441d5ff/202105/m_news/35389/204496/file_download/5a78f8ffd3574cf823e8be0d651f5552.pdf
2	กฎกระทรวง สุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. 2561	http://foods.old.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=2028&filename=Law_61
3	ประกาศกระทรวงสาธารณสุข หลักเกณฑ์การอบรมผู้ประกอบการและผู้สัมผัสอาหาร พ.ศ. 2561	http://foods.old.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=4446&filename=Law_61
4	คู่มือการดำเนินการของหน่วยงานจัดอบรมตามประกาศอบรมผู้ประกอบการและผู้สัมผัสอาหาร	http://foods.old.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=3049&filename=Law_61
5	เกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดกระทรวง ปี 2565 “จังหวัดมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานอาหารปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ”	https://foods.anamai.moph.go.th/th/food-safety/download?id=83908&mid=35396&mkey=m_document&lang=th&did=23484
6	คู่มือการดำเนินงานสุขาภิบาลอาหารสถานที่จำหน่ายอาหาร	https://foods.anamai.moph.go.th/web-upload/13x34cba8a8c311038000343e8ab441d5ff/m_magazine/32630/934/file_download/cd5ddd1ec49a0cedcf332d5dac6180f5.pdf
7	คู่มือการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานอาหารริมบาทวิถี (Street Food Good Health)	https://foods.anamai.moph.go.th/web-upload/13x34cba8a8c311038000343e8ab441d5ff/m_magazine/32630/2389/file_download/81311e0bbeaf65094bf3a1f2cad00f71.pdf
8	คู่มือการประเมินรับรองมาตรฐานคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้าน พ.ศ. 2565	https://foods.anamai.moph.go.th/web-upload/13x34cba8a8c311038000343e8ab441d5ff/m_magazine/32630/3265/file_download/f12b5535216df082edd6f85b00079abb.pdf
9	คู่มือแนวทางการดำเนินงานเพื่อขอรับรองคุณภาพน้ำประปาตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย	https://foods.anamai.moph.go.th/web-upload/13x34cba8a8c311038000343e8ab441d5ff/m_magazine/32630/2964/file_download/d92ffe7bec4fcf05e52b6cad8a463044.pdf

10	ประกาศกรมอนามัย เรื่อง เกณฑ์คุณภาพน้ำประปา ดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563	https://foods.anamai.moph.go.th/web-upload/13x34cba8a8c311038000343e8ab441d5ff/202105/m_news/33505/204437/file_download/fc7421effd6c78f605d6a19528701e8d.pdf
11	การขับเคลื่อนนโยบายสร้างความเข้มแข็งระบบ อนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพในระดับพื้นที่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	https://foods.anamai.moph.go.th/th/guarantee-doc-65/download?id=84176&mid=36160&mkey=m_document&lang=th&did=26033
12	Covid Free Setting การยกระดับมาตรการกรณีเปิดสถานประกอบการใน พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด และพื้นที่เปิด ประเทศ (สีฟ้า)	https://stopcovid.anamai.moph.go.th/webapp/tsctype2.php?group=11
13	แนวทางปฏิบัติด้านสาธารณสุขเพื่อป้องกันการ แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID Free Setting) สำหรับตลาดสด/ตลาดค้าส่ง	https://stopcovid.anamai.moph.go.th/attach/w774/f20211029011542_sfqmWJcrap.pdf
14	แนวทางปฏิบัติด้านสาธารณสุขเพื่อป้องกันการ แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID Free Setting) สำหรับตลาดนัด	https://stopcovid.anamai.moph.go.th/attach/w774/f20211029011023_D2Bzi6YCwJ.pdf

Management and Governance (คะแนนที่ 3)

แผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานตัวชี้วัด “จังหวัดจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการลดลงของอัตราป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยและมลพิษสิ่งแวดล้อม” ในรอบ 5 เดือนแรก ปี 2565 สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำร่วมกับหน่วยงานสายอนามัยสิ่งแวดล้อมและศูนย์อนามัยที่ 1-12 ขับเคลื่อนการดำเนินงานตัวชี้วัด “จังหวัดจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการลดลงของอัตราป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับสุขอนามัยและมลพิษสิ่งแวดล้อม” โดยสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำได้ขับเคลื่อนผ่านการดำเนินงานโครงการสำคัญที่มีเป้าหมายครอบคลุม 76 จังหวัด ได้แก่ โครงการพัฒนาและยกระดับระบบการจัดการสุขาภิบาลอาหารเพื่อรองรับการท่องเที่ยวไทย ปีงบประมาณ 2565 และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการคุณภาพน้ำบริโภค ประจำปีงบประมาณ 2565 ซึ่งได้กำหนดแผนการขับเคลื่อนตัวชี้วัดฯ ดังนี้

ลำดับ	กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา	ผลการดำเนินงาน
1	รวบรวม วิเคราะห์สถานการณ์ของตัวชี้วัด	1 ครั้ง	1 พ.ย.- 3 ธ.ค.64	ผลวิเคราะห์ตัวชี้วัด (บันทึกข้อมูลในระบบ DOC)
2	จัดทำทำเนียบผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1 ชุด	1-30 พ.ย.64	ทำเนียบผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (บันทึกข้อมูลในระบบ DOC)
3	กำหนดมาตรการและประเด็นความรู้ที่ให้แก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	1 ครั้ง	1 พ.ย.- 3 ธ.ค.64	มาตรการและประเด็นความรู้ (บันทึกข้อมูลในระบบ DOC)
4	จัดทำ SOP กระบวนการขับเคลื่อนตัวชี้วัด	1 กระบวนการ	1-30 พ.ย.64	SOP กระบวนการขับเคลื่อนตัวชี้วัดจังหวัดจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมฯ (บันทึกข้อมูลในระบบ DOC)
5	จัดทำแผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานตัวชี้วัด	1 แผน	1 พ.ย.- 3 ธ.ค.64	แผนขับเคลื่อนตัวชี้วัดฯ (บันทึกข้อมูลในระบบ DOC)
6	ขับเคลื่อนมาตรการบูรณาการภาคีเครือข่ายด้านสุขาภิบาลอาหารและจัดการคุณภาพน้ำบริโภคทุกระดับ	2 ครั้ง	1 พ.ย.64 – 28 ก.พ.65	ประชุมชี้แจงหน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องด้านสุขาภิบาลอาหารและด้านจัดการคุณภาพน้ำบริโภค ในศูนย์อนามัยที่ 1-12 https://foods.anamai.moph.go.th/th/news-anamai/207513 https://foods.anamai.moph.go.th/th/news-anamai/207512 https://foods.anamai.moph.go.th/th/news-anamai/207087

ลำดับ	กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา	ผลการดำเนินงาน
7	ขับเคลื่อนมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	1 ครั้ง	1 พ.ย. 64 – 28 ก.พ.65	พัฒนา platform (google form) การประเมินตนเองของสถานประกอบการด้านอาหาร 3 Setting https://zhort.link/qOg https://zhort.link/qOh https://zhort.link/qOj
8	ขับเคลื่อนมาตรการสุ่มประเมินติดตาม เยี่ยมเสริมพลังการขับเคลื่อนงานในพื้นที่	4 ครั้ง	1 พ.ย. 64 – 28 ก.พ.65	สุ่มประเมิน ติดตามสถานประกอบการด้านอาหาร https://foods.anamai.moph.go.th/th/news-anamai/207660
				รณรงค์ ขับเคลื่อน เยี่ยมเสริมพลังการดำเนินงานสุขาภิบาลอาหารในพื้นที่ https://foods.anamai.moph.go.th/th/news-anamai/207024
9	มาตรการขับเคลื่อนเชิงนโยบายระดับประเทศ และระดับจังหวัด	1 ครั้ง	1 พ.ย. 64 – 28 ก.พ.65	ผลักดันเชิงนโยบายให้กระทรวงมหาดไทยสั่งการให้จังหวัดแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาระบบประปาหมู่บ้านของ อปท.ระดับจังหวัด https://zhort.link/qOd
10	ขับเคลื่อนมาตรการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่าย และสร้างความรอบรู้ด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำ	4 ครั้ง	1 พ.ย. 64 – 28 ก.พ.65	วิทยากรในการอบรมผู้ตรวจประเมิน (Auditor) ผู้ให้คำปรึกษา (Instructors) ของศูนย์อนามัยที่ 1 จัดกิจกรรมรณรงค์วันล้างมือโรค https://foods.anamai.moph.go.th/th/news-anamai/207417
11	รายงานการติดตามการดำเนินงานตัวชี้วัดตามคำรับรอง	ทุกเดือน	1 พ.ย.64- 28 ก.พ.65	รายงานการติดตามเดือน พ.ย.64